

Hvordan får vi bilister til at droppe bilen?

Nanna Lybæk Knudsen, NNKD@cowi.com, COWI

Baggrund

Denne Special Session vil tage udgangspunkt i de to innovationsprojekter støttet af cykelpuljen; *Fra Elitebilist til Vanecyklist* og *Hospitalsbyens cyklister* samt forskningsprojektet *Life Science City Aalborg – et levende innovationsmiljø*. De to innovationsprojekter er antropologiske studier, som har til baggrund at indsamle viden om drivkræfter og barrierer for at benytte cyklen som transportmiddel. I begge projekter er der efter vidensindsamlingen arbejdet videre med konkrete tiltag til, at få flere til at cykle. *Life Science City Aalborg – et levende innovationsmiljø* er et pilotprojekt, som Institut for Bæredygtighed og Planlægning på Aalborg Universitet udarbejder for Region Nordjylland.

Fra Elitebilist til Vanecyklist

I projektet *Fra Elitebilist til Vanecyklist* er Vejle Kommune, Randers Kommune og Region Midtjylland gået sammen om, at indsamle ny viden om bilisters drivkræfter og barrierer for at cykle. Igennem projektet Elitebilist til Vanecyklist er der indsamlet viden omkring tre grupper af bilister; unge bilister, elbilsejere og bilister ansat på større arbejdspladser. Efterfølgende er der arbejdet med, hvordan man får bilisternes glæde ved at køre bil overført til cyklen.

I projektet er der indsamlet viden ved at interviewe fageksperter, stopinterviews med parkanter, fokusgruppeinterviews med bilister samt on-location interviews med bilister i deres bil. Den nye viden er bearbejdet, analyseret og efterfølgende er den præsenteret for en styregruppe med fageksperter, der hjælper med at kvalificere resultaterne i projektet. Indsigter fra hver af grupperne af bilister samt tværgående indsigter ses af figur 1.

Vejle Kommune, Randers Kommune og Region Midtjylland har arbejdet videre med indsigterne for større arbejdspladser, hvor de har lavet et samarbejde med Bilka i Vejle og Randers. Sammen har de udviklet kampagnen Bilka Cykler, hvor de ansatte i Bilka Vejle og Randers i Cykeldysten konkurrerer om at være den butik, som cykler mest. Derudover har det været muligt for de ansatte at låne en elcykel, for at afprøve om det kan fungere i deres hverdag.

I evalueringen af Bilka Cykler er der lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt de ansatte hos Bilka Vejle og Bilka Randers. Derudover er der lavet interviews med ni af de ansatte, der har lånt en elcykel som en del af kampagnen.

I spørgeskemaundersøgelsen er det bl.a. fundet, at 67% cyklede på arbejde 4 til 5 dage om ugen under cykeldysten, mens 73% i høj grad eller meget høj grad har lyst til at cykle på arbejde fremover på grund af deres deltagelse i cykeldysten. I interviews blev det også bemærket af flere, at det er dejligt med frisk luft, og at cyklen er mere fleksibel end kollektiv transport.

*”Jeg kunne nemmere besøge min far og komme rundt til forskellige steder.
[...] Man kommer frem og er frisk om morgenen i stedet for at sidde i en
bus og halvsove.” – Tidligere buspendler*

Af de medarbejdere, der har lånt en elcykel svarer 47% at de i meget høj grad har fået lyst til at anskaffe en elcykel, mens 27% i høj grad har fået lyst til at anskaffe sig en elcykel. Ud af de ni interviewpersoner er der to af cykellånerne, der allerede har købt en elcykel, hvoraf den ene deler cyklen med konen, så de skiftes til at cykle og køre i bil på arbejde. Den anden elcykelkøber blev klogere på hvad en elcykel skal have af specifikationer, og fik det sidste skub til at købe sin egen elcykel. Tre af de interviewede elcykellånere er i

gang med at spare op til en elcykel, da de ønsker at eje deres egen elcykel, den ene af de tre har undersøgt muligheden for at leje en elcykel, indtil han har råd til at købe en selv. Han var meget ærgerlig over, at det ikke var muligt at leje en elcykel i Vejle.

”Jeg undersøgte med firmaet [Cyklerne var lejet igennem] og de ville desværre ikke fortsætte lejen af cykle til mig.” – låner af Elcykel

Elbilejere		Unge bilister under uddannelse	
Hvad er køreglæde?	Komfort, ro og øget frihed	Hvad er køreglæde?	Koble af, musik, pålidelighed, fleksibilitet og personlig sikkerhed
Udfordringer	Økonomiske incitamerter til fravalg af bilen er ikke relevant (afgifter, lånecykler, mv.)	Udfordringer	Utilregnelig offentlig transport, sved/lugt ved cykling og utryghed på stationer mv. om aftenen
Potentialer	Initiativer der understøtter en oplevelse af øget frihed, og hvor komforten er noget særligt	Potentialer	Økonomisk støtte til alternativer (elcykler)/økonomiske sanktioner for fortsat bilkørsel (p-afgifter), og fremhæve de sociale og fleksible fordele ved at vælge cyklen.
Bilister ansat på større arbejdspladser		Tværgående	
Hvad er køreglæde?	Telefonsamtaler, musik, fleksibilitet, sammenhæng i hverdagen	Hvad er køreglæde?	Et tryk og roligt frirum
Udfordringer	At hente/bringe børn, købe ind, dårligt fysisk helbred, følelse af stort ansvar for hverdagslogistik	Udfordringer	Dårlige infrastrukturelle forhold for cyklister, utilregnelig offentlig transport, utryghed når blød trafikant, sved på panden
Potentialer	Fokus på det tidsbesparende ved at cykle i myldretrafik, navigere i hverdagslogistik, sociale fællesskaber og økonomiske sanktioner/incitamerter	Potentialer	Bedre visuel (og anden) kommunikation til præventivt at sætte fokus på cyklisternes sikkerhed, samt økonomiske tiltag til at investere i cykler el. lign.

Figur 1 Indsigter fra projektet ”Fra elitebilist til vanecyklist”.

Hospitalsbyens cyklister

I projektet *Hospitalsbyens Cyklister* ønsker Region Nordjylland at blive klogere på, hvad der skal til for at få de ansatte til at (fortsætte med) at cykle ifm. udflytning fra de ældre sygehuse i centrum til Hospitalsbyen i Aalborg Øst. Der er ganske få eksempler på udflytning af tilsvarende store arbejdspladser, hvorfor det har været vigtigt at indsamle erfaringer fra udflytningen. Projektet hænger sammen med Region Nordjyllands indsats for at sikre, at deres medarbejdere på sygehuset kan transportere sig bæredygtigt til job, herunder sikre gode bus- og cykelforhold.

Udflytning af en arbejdsplads er et såkaldt *moment of power* for at bryde vaner, skabe nye vaner og påvirke de ansattes valg af transportmiddel i en bæredygtig retning, så bilen ikke bliver førstvalg, men flest mulige vælger cyklen på hele eller dele af strækningen. Der er lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt de ansatte i god tid inden udflytningen, for at blive klogere på deres overvejelser om transporten til deres nye arbejdssted, spørgeskemaet har fået 558 besvarelser. Heraf er der udvalgt 15 medarbejder, der er interviewet personligt på de gamle sygehuse, hvor der i interviewet har været fokus på transporten i dag og deres fremtidige forventninger til deres transport. Når disse medarbejdere flytter til Hospitalsbyen sender de billeder fra deres transport den første uge. Undersøgelsen afsluttes med et telefoninterview af medarbejderen, med opsamling på udflytningen og hvor billederne drøftes ift. motiv og overvejelserne bag. Denne interviewrække udføres for at blive klogere på de ansattes tanker om deres nye rute på arbejde, og

hvordan de griber deres nye cykelrute an. Alt denne viden benyttes i en mønstergenkendelsesworkshop til at segmentere medarbejderne i 3-4 segmenter ud fra mønster og behov. Projektet udføres i løbet af foråret 2026, hvorfor alt viden endnu ikke er indsamlet.

Pilotprojekt: Life Science City Aalborg - et levende innovationsmiljø?

Sideløbende med Hospitalsbyens Cyklister har Aalborg Universitet arbejdet med pilotprojektet "Life Science City Aalborg – et levende innovationsmiljø?", som undersøger, hvordan det sydøstlige Aalborg kan udvikles til et sammenhængende innovationsdistrikt omkring universitetshospitalet. Projektet peger på, at innovation i høj grad er stedbunden og opstår i mødet mellem mennesker, hverdagsliv og fysiske rammer.

I den sammenhæng forstås mobilitet som mere end transport. Når flere bevæger sig gennem området til fods og på cykel, øges mulighederne for ophold, uformelle møder og videndeling. Mobilitet bliver dermed et strategisk greb: Når området planlægges til gang og cykling frem for bil, øges både sandsynligheden for, at flere vælger cyklen, samt at de uformelle møder, der er med til at drive innovation, kan opstå.

Formål

Formålet med sessionen er at dele ny viden om, hvordan flere bilister kan motiveres til at vælge cyklen i hverdagen. Med afsæt i to antropologiske innovationsprojekter sættes der fokus på bilisters drivkræfter, barrierer og vaner – og på hvordan denne viden kan omsættes til konkrete, målrettede tiltag. Målet er at give deltagerne inspiration og redskaber til en mere adfærdsorienteret og effektiv cykelfremme.

Program for session

I denne speciel session vil der være fokus på præsentation af den nye viden fra de to projekter og hvordan der er arbejdet videre med denne viden i konkrete tiltag.

- *Bilisters drivkræfter og barrierer for at cykle* v. Nanna Lybæk Knudsen, COWI
- *Fra Elitebilist til Vanecyklist - Udlån af elcykler til store arbejdspladser* v. Majken Kobbegaard Andersen, Vejle Kommune
- *Hospitalsbyens cyklister - Hvordan får vi medarbejdere til at (fortsætte med at) cykle når arbejdspladsen flyttes* v. Marie Kjellerup Thesbjerg, COWI
- *Pilotprojekt: Life Science City Aalborg - et levende innovationsmiljø?*, Tine W. Kyndi, AAU
- *Konkrete tiltag for at fremme bæredygtig transport ifm. flytning til Hospitalsbyen* v. Malene Kofod Nielsen, Region Nordjylland

Efter de fem oplæg vil der være oplæg diskussion og drøftelser af perspektiverne såvel som tiltagene fra de to projekter.